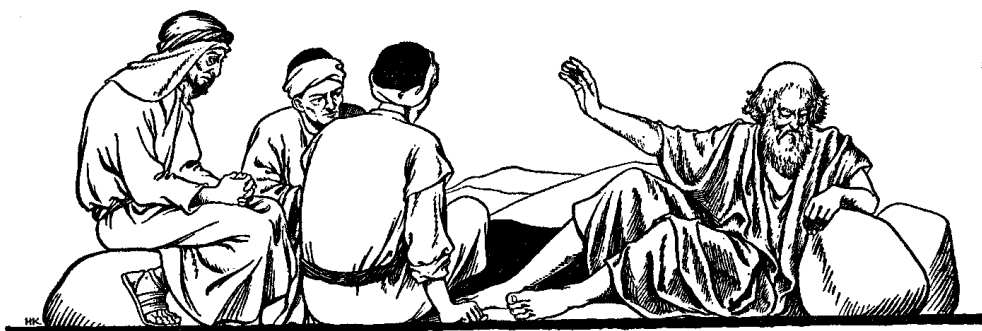

En orientering om

JOBS BOK

som hjelper oss til å forstå Jobs "Satan"

Jakob skriver i sitt brev: *"Dere har hørt om Jobs utholdenhet, og sett den utgang Herren gav."* (kap.5;11). Derfor kan også vi lære at den er en verdifull bok. Esekiel nevner Job som eksempel på rettferdighet og sidestiller ham med Noah og Daniel (Esek.14;20). Enda en grunn til anse boken for troverdig og betydelig!

Og Job er ikke uten tilknytning til en av Bibelens hovedpersoner, Abraham. Job bodde i land Us. (kap.1;1). Us er navnet til en av Nakors, Abrahams brors sønner (1.Mos.22;21) og landet som fikk dette navn ble trolig bebodd av Us' etterkommere. En annen av Nakors sønner var Betuel (1.Mos.22;22) som var far til Rebekka, Isaks hustru. I 1.Mos.25;1 leser vi at Abraham tok Ketura til hustru. Med henne fikk han en rekke sønner, som han sendte østover, til Østerland (v.6) bort fra Isak. Den trofaste Abraham har sikkert gitt både disse sine sønner og broren Nakors familier grundige kunnskaper om Gud. Både de og deres etterkommere, Østens barn (Job kap.1;3) kom sammen som Guds sønner for å tilbede Gud, som omtalt i kap.1;6, en tilbedelse som troende kristne har fortsatt i alle tider i menighetssammenheng, og at også Satan kom blant dem. Satan er et hebraisk ord og betyr "motstander".

De som *"stilte seg fram for Herren"* var troende menn, og kan derfor ikke betraktes som motstandere av Gud. Men som i mange andre menigheter, var det også her rivalisering og misunnelse. Og som det fremkommer i v.9, var misunnelsen her rettet mot Job. Østens barn var nomader og livnærte seg av sine kvegflokker, som de flyttet om til de beste beitemarker. Derfor flakket de om på jorden (v.7).

Job var en uklanderlig og rettskaffen mann, som fryktet Gud og holdt seg fra det onde (1;1). Han var rik og mektigere enn alle Østens barn (1;3). Han rettledet mange og styrket maktløse hender (4;3).

Satan påstår i kap.1;9-10 at Job fryktet Gud fordi Gud vernet om alt som var hans, velsignet hans henders gjerning og øket hans buskap: *"Men rekk bare din hånd ut og rør ved alt det som hans er! Da vil han for visst si deg farvel like opp i ansiktet."* (v.11).

Gud aksepterte utfordringen og foranlediget at Job mistet alt det han eide. I fortvilelse over dette sønderrev Job sin kappe og kastet seg ned på jorden og tilbad. *"Under alt dette syndet ikke Job, han lastet ikke Gud for det som hadde hendt ham."* (v.22).

Gud klandret Satan: *"Uten grunn har du egget meg til å ødelegge ham"* (2;3). Men Satan forherdet seg og foranlediget at Gud også ødela Jobs helse. Job ble påført forferdelige lidelser, men tross dette irettesatte han sin hustrus oppfordring om å oppgi sin tro. *"Skal vi bare ta imot det gode fra Gud og ikke også det onde? – Under alt dette syndet Job ikke med sine lepper."* (2;10).

Fra nå av blir ikke ordet "Satan" brukt mere i boken. Men nå kommer Jobs tre venner inn i bildet (v.11). Dette kan tyde på at det er en sammenheng mellom dem og Satan. De var blitt enige om å besøke ham, trøste ham og vise ham medynk. Men da de kom, ble de helt forferdet. De satt hos ham i sju døgn uten å si et ord fordi de så hvor stor hans pine var. Dette er ikke en naturlig oppførsel når venner skal besøke og trøste en syk venn. Men det kan være ennå en antydning om at det er en sammenheng mellom dem og Satan i kap.1 og 2. Deres taushet kan vitne om forferdelse over Jobs plager, som de med sine påstander hadde utfordret Gud til å utsette Job for.

Jobs tre venner var kommet *"for å vise ham medynk og trøste ham"* (2;11), men det var Job som måtte bryte tausheten med spørsmål om hva som var hensikten med denne forferdelige lidelsen: *"Hvorfor blir lys gitt til den som lider, og liv til dem som har bitterhet i sjelen, de som venter på døden uten at den kommer, og søker den mer ivrig enn en graver etter skjulte skatter ..."* (3;20-21). Jobs verden var knust og hans smerte og sorg var enorm.

La oss sette oss inn i hans stilling. Han hadde tjent Gud og sine medmennesker etter beste evne og hadde holdt sitt legeme under kontroll, slik at han som hadde forkynt for andre, ikke selv skulle bli forkastet. Gud hadde velsignet ham rikelig og Job hadde håpet at dette skulle vare: *"Jeg tenkte da: I mitt rede skal jeg få dø, og mine dager skal bli tallrike som sand."* (29;18). Men nå: *"For alt det fryktelige som jeg fryktet for, har funnet meg, og det jeg gruer for, har grepet meg. Jeg har ikke fred, ikke ro. Jeg har ikke hvile, det kommer alltid ny uro."* (3;25-26).

Tiltross for dette bevarte han sin rettferdighet, han syndet ikke og lastet ikke Gud for det som hadde hendt ham: *"Herren gav, og Herren tok, Herrens navn være lovet!"* (1;21). Bare han kunne forstå: hvorfor? Hva var hensikten med dette? Bokens videre beretning vil forklare.

Hans rettferdighet var blitt satt i tvil av hans venner og rivaler, og Gud prøvet ham med disse lidelser både for å ydmyke ham (Pred.3;18, 5.Mos.8;2-5, Jakob 1;2-4) og gi ham anledning til å vise sin lydighet. Samtidig kunne Gud vise at påstandene til Jobs venner var uriktige. Herren sa til Elifas fra Temas i bokens siste kap.42;7-8: *"Da Herren hadde talt disse ord til Job, sa han til Elifas fra Teman: Min vrede er opptent mot deg og mot*

dine to venner. For dere har ikke talt rett om meg, som min tjener Job. Ta derfor sju okser og sju værer og gå til min tjener Job og ofre dem som brennoffer for dere! Og min tjener Job skal be for dere, bare ham vil jeg bønnhøre, så jeg ikke gjør med dere etter deres uforstand."

Job fikk i tillegg til sin rettferdighet også vise sitt storsinn da han tilga sine venner og bad for dem (v.10).

Avslutningen på Jobs bok gir en forklaring på bokens hensikt og svar på Jobs fortvilte spørsmål: Hvorfor? Hva er hensikten?

Israel skulle i denne boken få et forbilde på Jesus i Jobs skjebne, og lære Guds handlingsmønster i en større sammenheng enn menneskets daglige velvære. Jesus måtte også lide, en rettferdig mann som gjennom lidelsen lærte og viste lydighet mot Gud, med et resultat som var ennå større og mere omfattende (Heb.5;8-9).

Jobs samtale med vennene

La oss ta for oss bokens øvrige kapitler med samtalene mellom Job og hans tre venner, som ytterligere kan begrunne avslutningen i kap.42.

De tre venner kom hver fra sin hjemsted, og navnene på disse steder bekrefter at de var Østens barn. De viser alle en viss, om enn ufullstendig, kunnskap om Gud, som bekrefter at de tilhørte gruppen "Guds sønner" som kom sammen for å tilbe Gud. Deres navn var Elifas, Bildad og Sofar. Navn i bibelske beretninger viser ofte personens karakteregenskaper. La oss derfor se hva navnene til disse menn betyr:

Elifas: Gud tildeler – Gud fordeler

Bildad: påståelig – sønn av strid

Sofar: tøff, ubehagelig, ubehøvlet

og av deres taler til Job tyder meget på at deres navn gir en god beskrivelse av dem.

Job betyr "hatet" og navnet er representativt for alle som blir hatet for rettferdighetens sak.

Elihu, av Rams (Arams 1.Mos.22;21) ætt, kommer inn i beretningen i kap.32. Hans navn betyr: "Gud selv", og må forstås som representant for Gud. Han sier selv i kap.33;6 at han, likesom Job, er dannet av leire: *"Guds Ånd har skapt meg, og Den Allmektiges ånde holder meg i live"* (v.4).

Jobs tre venner kom *"for å vise ham medynk og trøste ham."* (2;11). Men i de ord som disse venner talte til ham, viser de hverken medynk eller trøst, til tross for at Job i sine smerter tryglet dem om dette (6;14). Tvert imot anklager og håner de ham (19;1-3). Elifas motsier seg selv etter først å ha erkjent Jobs gode gjerninger (4;3-4), og påstår at ingen blir straffet uskyldig (4;7). Også i kap.22 motsier Elifas seg selv og beskylder Job for både ondskap og misgjerninger, noe Job bestemt avviser i kap.23, hvor han fremhever at om han fikk muligheten til å tre fram for Gud, ville han bli frikjent (v.6-7).

Elifas hadde anerkjent Jobs gode gjerninger (4;3-4). Etter disse anerkjennende ord sier han i vers 5: *"Men nå, når det gjelder deg selv, blir du motløs. Når det rammer deg*

selv, blir du redd." Underforstått: Du har riktignok bevist at du er en rettferdig mann, men du har ikke vært dette for intet. Så snart Gud tar bort sine velsignelser, fortviler du.

Her finner vi en påfallende likhet mellom Elifas argumentering og Satans påstander i kap.1;9-11. Som vi har nevnt tidligere, ordet "Satan" ikke blir brukt mere etter at Jobs tre venner kommer inn i bildet.

I de videre taler og motinnlegg blir Job sterkt provosert av sine venner når de ikke svarer på Jobs spørsmål: "Hvorfor må jeg lide dette?" men kommer med falske beskyldninger og anklager. I sitt forsvar går Job her over streken, noe som blir trukket fram og påtalt av Elihu når han kommer inn i bildet i kap.32-37. Job sier bl.a. i kap.9;20-24: *"Selv om jeg hadde rett, skulle likevel min egen munn dømme meg skyldig. Var jeg uskyldig, ville han likevel dømme meg skyldig. Jeg er uten skyld! – Jeg bryr meg ikke om å leve, jeg forakter mitt liv, det kommer ut på ett, derfor sier jeg: Skyldfri eller ugudelig, han gjør dem begge til intet! ... Jorden er gitt i den ugudeliges hånd. Gud tilhyller ansiktet på dens styresmenn. Er det ikke han som gjør det, hvem er det da? ..."*

Det er bemerkelsesverdig at Job vet at det ikke eksisterer en overnaturlig "Satan". Den falske persiske forestilling om en gud for det gode og en gud for det onde eksisterte ikke i Jobs dager.

En del av Jobs venners argumenter er riktige, noe Job også erkjente, men han tilbakeviste deres konklusjoner med hån:

- *"Ja, sannelig, dere er de rette folkene! Og med dere dør visdommen ut!" (12;2).*
- *"Men dere dikter opp løgn! Dårlige leger er dere alle sammen." (13;4).*
- *"Hvor lenge vil dere plage min sjel og knuse meg med ord? Det er nå tiende gang dere håner meg og ikke skammer dere ved å krenke meg." (19;2-3).*
- *"Vil dere virkelig opphøye dere over meg og vise meg at min vanære har rammet meg med rette? Da skal dere vite at Gud har gjort meg urett!" (19;5-6).*
- *"Se, jeg kjenner **deres tanker og de onde råd** dere legger opp for å gjøre urett mot meg ..." (21;27).*
- *"Hvordan kan dere da trøste meg med så tom en trøst? Det er bare troløshet i alt det dere svarer." (21;34).*

Job hadde talt rett om Gud i sine bestrebelse for å rettferdiggjøre seg, men i sin fortvilelse hadde han talt overilet og anklaget Gud for urettferdighet fordi han ikke forstod og ikke hadde fått noe svar på hvorfor disse ting hadde hendt ham, og *"holdt seg selv for å være rettferdig for Gud" (32;2).*

Elihu irettesetter Job

Her kommer Elihu inn i bildet. Hans ønske var å hjelpe Job, og han konfronterer ham med noen av de overilte ord han hadde uttalt: *"Ren er jeg, uten skyld. Plettfri er jeg og fri for misgjerning." (33;9: se også 13;18, 16;17 og 23;10).* "Nei", svarer Elihu, "I dette

har du ikke rett. Gud er jo større enn et menneske". Elihu forteller at det ikke er noen hensikt å gå i rette med Gud: Han svarer ikke med et eneste ord. Men Gud svarer, i drømmer, i syner om natten for å advare mennesket og frelse det (kap.33;13-16). Og i v.19 nevner Elihu en måte Gud også bruker i samme hensikt med å tukte mennesket, som både kan hjelpe og advare Job i hans situasjon: *"Mennesket tuktes også med smerter på sitt leie, og en stadig uro går gjennom marg og ben."* Et slikt svar på spørsmålet "Hvorfor?" har vi i Bibelens skrifter (bl.a. Heb.12;5-7 og Åp.3;19); en mulighet som Job ikke hadde.

Job hadde talt ufornuftige ord, og Elihu advarer ham fordi han har svart på menneskers vis: *"Gid Job må bli prøvet uten opphold, fordi han har svart på onde menneskers vis! For han legger opprørskhet til sin synd. Han klapper i hendene her iblant oss, og bruker mange ord mot Gud"* (34;36-37). Elihu formaner Job til å være ydmyk og tålmodig overfor Gud, og det virker som om Job forstod meningen og hensikten med Elihus ord, for han svarte ikke. Elihu fortsetter sin tale med å fortelle om Guds storhet og allmakt, og mens han talte trekker det opp til regnvær og storm.

Gud taler

Ut av denne storm taler Gud direkte til Job, og konfronterer Job med sitt skapverk og sin allmakt, og viser samtidig hvor liten og hjelpeløs han og alle andre mennesker er. Gud stiller så en rekke spørsmål til Job. Og disse spørsmål kan også meget passende stilles til våre dagens darwinister som hevder en utviklingslære uten Gud:

- *"Hvem er han som formørker mitt råd med ord uten forstand? Nåvel, bind opp om deg som en mann! Så vil jeg spørre deg, og du skal svare meg. Hvor var du da jeg grunnfestet jorden? Har du innsikt, så fortell meg det!"* (38;2-4).
- *"Vil du også gjøre min rettferdighet til intet? Vil du dømme meg skyldig, så du får rett? Har du slik en arm som Gud, og kan du tordne med en røst som hans? Pryd deg med majestet og høyhet, og kle deg i glans og herlighet! La din vrede strømme fram, og se på alle overmodige og ydmyk dem! Ja, se på alle stolte og bøy dem, trakk ned de ugudelige der de står!"* (40;3-7).

Job erkjenner sin manglende evne og sin forfeilede selvopphøyelse. Han angrer og ydmyker seg for Gud: *"Jeg har talt om det jeg ikke forstod, om det som var for underlig for meg, og som jeg ikke skjønnte ... Derfor kaller jeg alt tilbake og angrer i støv og aske."* (42;3 og 6).

Job ble tilgitt, og fikk på en måte ennå et svar på sitt spørsmål "Hvorfor?", da Gud fordømte den "Satan" som hadde kommet med falske beskyldninger mot Job i kap.1-2 og som forårskaet alle Jobs lidelse: *"Da Herren hadde talt disse ord til Job, sa han til Elifas fra Teman: Min vrede er opptent mot deg og mot dine to venner. For dere har ikke talt rett om meg, som min tjener Job."* (42;7).